

Európai
Bizottság

Az Ön szociális biztonsági jogai

Svédországban

A tájékoztatóban szereplő információkat az EU szociális védelemről szóló kölcsönös tájékoztatási rendszerének (MISSOC) nemzeti kapcsolattartóival szoros együttműködésben állítottuk össze és tettük naprakésszé. A MISSOC hálózatáról további tájékoztatás olvasható a következő címen:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=hu&catId=815>

A tájékoztató általánosan ismerteti az egyes országokban alkalmazandó szociális biztonsági előírásokat. Részletesebb információkat a MISSOC egyéb kiadványaiban talál, amelyek a fenti hivatkozásra kattintva érhetők el. Felveheti a kapcsolatot a tájékoztató I. mellékletében felsorolt illetékes hatóságokkal és intézményekkel is.

Az Európai Bizottság, valamint a nevében eljáró személyek nem vállalnak felelősséget az ebben a kiadványban szereplő információk felhasználásáért.

TARTALOMJEGYZÉK

I. fejezet: Általános tudnivalók, szervezet és finanszírozás	5
Általános tudnivalók	5
A szociális védelem szerkezete	6
Finanszírozás	6
II. fejezet: Egészségügyi ellátások.....	8
Mikor jogosult egészségügyi ellátásokra?	8
Finanszírozott ellátások	8
Az egészségügyi ellátások igénybevétele	8
III. fejezet: Táppénz	10
Mikor jogosult táppénzre?	10
Finanszírozott ellátások	11
A táppénz igénybevétele	12
IV. fejezet: Anyasági és apasági ellátások	13
Mikor jogosult anyasági vagy apasági ellátásokra?	13
Finanszírozott ellátások	14
Az anyasági és az apasági ellátások igénybevétele	15
V. fejezet: Rokkantsági ellátások	16
Mikor jogosult rokkantsági ellátásokra?	16
Finanszírozott ellátások	18
A rokkantsági ellátások igénybevétele	20
VI. fejezet: Öregségi nyugdíjak és ellátások.....	21
Mikor jogosult öregségi ellátásokra?	21
Finanszírozott ellátások	22
Az öregségi ellátások igénybevétele	23
VII. fejezet: Túlélő hozzátartozói ellátások.....	24
Mikor jogosult túlélő hozzátartozói ellátásokra?	24
Finanszírozott ellátások	25
A hozzátartozói ellátások igénybevétele	25
VIII. fejezet: Munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések esetében nyújtott ellátások	26
Mikor jogosult munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések esetében nyújtott ellátásokra?	26
Finanszírozott ellátások	26
Munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések esetében nyújtott ellátások igénybevétele	27
IX. fejezet: Családi ellátások	28
Mikor jogosult családi ellátásokra?	28
Finanszírozott ellátások	28
Lakhatási támogatás	29
Tanulmányi támogatás	29
A családi ellátások igénybevétele	30
X. fejezet: Munkanélküliség	31
Mikor jogosult munkanélküli-ellátásokra?	31
Finanszírozott ellátások	31
A munkanélküli-ellátások igénybevétele.....	32
XI. fejezet: Minimumjövedelem	33
Mikor jogosult a minimumjövedelemhez kapcsolódó ellátásokra?	33
Finanszírozott ellátások	33
A minimumjövedelemhez kapcsolódó ellátások igénybevétele.....	34
XII. fejezet: Tartós ápolás-gondozás	35

Mikor jogosult tartós ápolás-gondozásra?.....	35
Finanszírozott ellátások	35
Tartós ápolás-gondozás igénybevétele.....	35
Melléklet: Az intézmények kapcsolattartási adatai és hasznos honlapok.....	37

I. fejezet: Általános tudnivalók, szervezet és finanszírozás

Általános tudnivalók

Az általános svéd szociális biztonsági rendszer a következő ágakból áll:

- betegbiztosítás;
- munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések esetében nyújtott ellátások;
- rokkantsági ellátások;
- öregségi és túlélő hozzátartozói nyugdíjak;
- munkanélküli-biztosítás;
- családi ellátások és szülői biztosítás.

A biztosítottak köre

Az általános szociális biztonsági rendszer kötelező. Ez alól kivételt képez a munkanélküli-biztosítás jövedelemalapú része.

A szociális biztonsági rendszer egyrészt a garantált minimális ellátásokat nyújtó, lakóhely szerinti biztosításból, másrészt a jövedelemkiesést fedező, munkán alapuló ellátásból áll. A rendszer fedezete kiterjed minden Svédországban lakóhellyel rendelkező vagy dolgozó személyre. A Svédországban valós állandó lakóhellyel rendelkező személyeket itt élőknek tekintik.

Általános szabályként minden Svédországban letelepedő személyt ezen ország lakosának tekintenek, ha a tartózkodás időtartama feltehetőleg meghaladja az egy évet. A Svédországban lakó, az országot elhagyó személyeket továbbra is ezen ország lakosának tekintik, ha a külföldi tartózkodás időtartama feltehetőleg nem haladja meg az egy évet.

Svédországban a szociális biztonsági rendszer lényegében a nemzeti biztosítás elvén alapul. A védelemben részesülők köre ezért nem társadalmi státusz szerint meghatározott, és nem tesznek nagyobb különbséget az alkalmazottak és az önálló vállalkozók között. Az önálló vállalkozók tehát szintén részesülnek az általános rendszer által nyújtott szociális védelemben.

A jogosultság megszerzéséhez előírt feltételek

A biztosítási ellátások kifizetése előtt várakozási időszakokkal kell számolni, és bizonyos ellátások igénybevételéhez teljesíteni kell a vonatkozó feltételeket. A szülői és a munkanélküli-biztosítás esetében alkalmazandók bizonyos, a biztosítási idővel kapcsolatos feltételek. A rokkantsági ellátások, valamint az öregségi és a túlélő hozzátartozói nyugdíjak esetében a jogosultság megnyílása bizonyos tartózkodási időhöz kötött, vagy a munkából származó jövedelem összegének függvénye.

Jogorvoslat

Ha nincsen megelégedve valamely biztosítópénztár vagy munkanélküli-biztosítópénztár által hozott határozattal, kérheti a pénztártól a határozat felülvizsgálatát. Ekkor a pénztár új határozatot hoz. Ha ezt az újabb határozatot sem találja kielégítőnek, a közigazgatási bírósághoz fordulhat. Bizonyos feltételekkel a bíróság ítéletét is felülvizsgálhatja a Közigazgatási Fellebbviteli Bírósággal. Bizonyos

esetekben e joghatóság ítéletét is felülvizsgálhatja a Közigazgatási Legfelsőbb Bírósággal.

A szociális védelem szerkezete

A svéd szociális biztonsági rendszer a munkanélküli-biztosítás és a tanulmányi támogatás kivételével az Egészségügyi és Szociális Minisztérium (*Socialdepartementet*) hatáskörébe tartozik. A biztosítás alapelemei a betegség- és szülői biztosítás (*sjuk- och föräldraförsäkring*), az öregségi nyugdíj (*älderspension*), a túlélő hozzátartozói nyugdíj (*efterlevandepension*), a betegség támogatás (*sjukersättning*) és a tevékenységkiesési támogatás (*aktivitetsersättning*), valamint a munkahelyi balesetek elleni biztosítás (*arbetskadeförsäkring*).

A 2011. január 1-jén hatályba lépett Társadalombiztosítási Törvénykönyv értelmében a társadalombiztosítás két típusa a garantált minimumösszegeket és ellátásokat nyújtó lakóhely szerinti biztosítás, valamint a jövedelemkiesést fedező, munkán alapuló biztosítás. Mindkét kategória fedezete egyaránt kiterjed minden Svédországban szokásos lakóhellyel rendelkező vagy dolgozó személyre. A svéd állampolgárság már nem feltétele a jogosultságnak.

A társadalombiztosítás igazgatása az öregségi és a túlélő hozzátartozói nyugdíjak kivételével a Svéd Társadalombiztosítási Pénztár (*Försäkringskassan*) feladata; e kettő a Svéd Nyugdíjpénztár (*Pensionsmyndigheten*) felelősségi körébe tartozik.

Az egészségügyi ellátásokért a svéd megyei tanácsok vagy régiók (egy esetben az önkormányzat) felelnek. Ezek a tanácsok határozhatják meg a kivetendő adók összegét is.

A munkanélküli-biztosítás a Foglalkoztatási Minisztérium (*Arbetsmarknadsdepartementet*) hatáskörébe tartozik. Ez a biztosítás is két részből áll: egy alapbiztosításból és egy szabadon választható, jövedelemalapú biztosításból. Az alapbiztosítás a legalább 20 éves, a szabadon választható rendszeren belül nem biztosított személyekre terjed ki. A szabadon választható, jövedelemalapú rendszerben a tagság önkéntes. A munkanélküli-biztosítási pénztárak kezelik a biztosítást.

A szociális segélyezés, amely Svédországban a társadalombiztosítástól független, az Egészségügyi és Szociális Minisztérium hatáskörébe tartozik. Felügyeletét a Nemzeti Egészségügyi és Jóléti Tanács (*Socialstyrelsen*) látja el. A szociális segélyezés helyi igazgatása az önkormányzatok felelőssége, ideértve a gyermekek és családok részére nyújtott ellátásokat és szolgáltatásokat, valamint az idősek és fogyatékkal élők gondozását is.

A tanulmányi támogatással a Svéd Tanulmányi Támogatási Tanács (*Centrala studiestödsnämnden, CSN*) foglalkozik.

Finanszírozás

A rendszer költségeit az adóbevételek és a jövedelemből származó járulékok fedezik. A munkáltatói járulékok mértéke összességében a bértömeg 31,42%-a, amely a költségek legnagyobb részét fedezi. Az önálló vállalkozók jövedelmük 28,97%-ának megfelelő biztosítási járulékokat fizetnek. Amennyiben a betegbiztosítás tekintetében

elfogadják a hosszabb várakozási időt, az önálló vállalkozóknak valamivel kevesebb járulékot kell fizetniük.

Ezenfelül a közelmúltban bevezették az öregségi nyugdíjrendszerhez való biztosítotti hozzájárulást is. Ezek a járulékok az összes biztosítási kiadás körülbelül 60%-át fedezik. A fennmaradó részt a pénztári hozamokból, valamint az állami költségvetésből származó adókból finanszírozzák.

Munkáltatójának ezeket a járulékokat le kell vonnia az Ön munkabéréből, és be kell fizetnie azokat az adóhivatalnak. Ha Ön munkanélküli-pénztár tagja, az e pénztárt illető járulékot Önnek kell befizetnie.

A 65 éven felüli személyek esetében a munkáltatói járulékok mértékét csökkentik.

A regionális egészségügyi rendszert a régióban élő személyek által fizetett adóból, ezenfelül bizonyos mértékig állami támogatásból és a betegek által fizetendő díjából finanszírozzák.

A szociális segélyeket elsősorban a helyi adóbevételekből fizetik.

II. fejezet: Egészségügyi ellátások

Mikor jogosult egészségügyi ellátásokra?

Egészségügyi ellátásokra minden svédországi lakóhellyel rendelkező személy jogosult. Nincs a jogosultság megszerzéséhez előírt idő.

Svédországban az egészségügyi ellátórendszer regionális, és nagyobb részben a társadalombiztosítástól független. Minden megyei tanácsnak (*landsting*) vagy régióknak (*region*) és egy esetben az önkormányzatnak (*kommun*) ügyelnie kell arra, hogy valamennyi megyei vagy régióbeli lakos minőségi orvosi ellátásban részesülhessen.

A megyei tanácsok vagy régiók felelősek a legtöbb orvosi ellátásért, de léteznek a megyei tanácsokkal szerződéses kapcsolatban álló magánorvosok is.

A svéd települések is működtetnek bizonyos orvosi ellátásokat. Ez elsősorban az állapotuk miatt orvosi ellátást igénylő idős személyeknek nyújtott intézményesített gondozást jelent.

Finanszírozott ellátások

Egészségügyi ellátás alatt alapvetően az orvosok által nyújtott kezelés (beleértve az orvosi vizsgálatokat és a szakorvosi ellátást), a kórházi ápolás, gyógytorna és minden egyéb orvosi kezelés, fogászati ellátás és gyógyszer értendő.

Az orvosi ellátásokért felelős hatóságnak meg kell térítenie bizonyos kezelések és egészségügyi ellátások kapcsán felmerülő utazási költségeket. A költségeket az adott hatóság által meghatározott szabályok szerint térítik meg.

A megyei tanácsok vagy a régiók meghatározott feltételek teljesülése esetén gyógyászati segédeszközöket (például protézist, hallókészüléket stb.) biztosítanak.

Az egészségügyi ellátások igénybevétele

Orvosi ellátások

Ha Ön megbetegszik és járóbeteg-ellátás keretében orvost keres fel, a költségek nagy részét a megyei tanács átvállalja. Önnek is díjat kell fizetnie, amelynek összege 100 svéd korona (SEK) (11 EUR) és 200 (SEK) (23 EUR) között változik (sürgősségi ellátás esetében a felső határ 400 SEK (46 EUR)). Szakorvosi ellátásért a betegnek 230 SEK (26 EUR) és 320 SEK (37 EUR) közötti összeget kell fizetnie.

A legtöbb orvost a megyei tanács alkalmazza, de számos magánorvos is praktizál, elsősorban a nagyvárosokban. Ha Ön a közellátási szolgálatra szerződött magánorvoshoz fordul, a közellátás esetén fizetendő díjjal azonos díjat fizet.

Más egészségügyi szolgáltatók (például a körzeti nővér vagy a gyógytornász) felkeresése esetén is kell díjat fizetnie. A fizetendő összeg 0 és 100 SEK (0–11 EUR) között változik.

A kórházban ápolott betegek átalányösszegű díjat fizetnek, amelynek összege jelenleg kórházi naponként legfeljebb 80 SEK (9,18 EUR).

A betegek által fizetett díjat a biztosítórendszer nem téríti meg.

Gyógyszerek és egyéb gyógyszerkészítmények

Amikor egy orvos rendelvényt állít ki Önnek, 1100 SEK (126 EUR) összeghatárig teljes mértékben ki kell fizetnie a gyógyszerek árát. Ha egy tizenkét hónapos időszak során a költségek meghaladják a 900 SEK összeget, Ön az 1101 SEK (126 EUR) és 2100 SEK (241 EUR) közötti költség 50%-át; az 2101 SEK (241 EUR) és 3900 SEK (448 EUR) közötti költség 25%-át, majd a 3901 SEK (448 EUR) és 4400 SEK (505 EUR) közötti költség 10%-át fizeti. Ebből következik, hogy amennyiben az Ön gyógyszerköltségei, azaz a saját költségei és a támogatás együttvéve, egy tizenkét hónapos időszakon belül meghaladják a 4400 SEK (505 EUR) összeghatárt, a tizenkét hónapos időszak fennmaradó részében Ön ingyen kapja a gyógyszereit. Így a betegre háruló költségeknek felső határt szabnak oly módon, hogy egy tizenkét hónapos időszakon belül e költségek összege nem haladja meg az 2200 SEK (252 EUR) összeget. Ez a felső határ a gasztroenterosztómia után az orvos által felírt gyógyszerekre is érvényes. A gyógyszerek beadásához szükséges fogyasztási cikkek ingyenesek.

Ha Ön vény nélkül kapható gyógyszereket vásárol, azok árát teljes egészében Ön fizeti. Ugyanez igaz a biztosítási rendszer által nem fedezett gyógyszerekre.

16 éven aluli gyermekeknek szánt élelmiszerkészítmények (például gluténallergia esetén) kedvezményes áron kaphatók.

A gyógyszerérték fizetett díj az Ön saját hozzájárulásának minősül, és nem téríthető vissza.

Fogászati ellátások

Ha fogászati ellátásra van szüksége, akkor vagy magánfogorvoshoz vagy magán dentálhigiénés szakemberhez, vagy pedig a közfogászati szolgálathoz fordulhat. A gyermekek és a fiatal felnőttek a fogászati ellátást ingyen vehetik igénybe (annak a naptári évnek a végéig, amelyben az érintett betölti a 19. életévét).

A biztosítás a magas költséggel járó védelmi rendszert a rutinellenőrzéseken való rendszeres részvétel ösztönzése érdekében fogászati ellátásra jogosító utalvánnyal egyesíti. A magas költséggel járó védelmi rendszerben a költségtérítés referenciaárak alapján történik. Ennek aránya 3000 SEK (344 EUR) és 15 000 SEK (1721 EUR) közötti költség esetén 50%, az ezen felül fizetendő összegre pedig 85%.

A beteg által a különböző beavatkozásokért fizetendő összeg a fogászati ellátás szabadáras jellegéből következően különböző lehet, ami azt jelenti, hogy a szakemberek (például fogorvosok, dentálhigiénés szakemberek stb.) maguk döntenek arról, hogy mennyit fizet a beteg a beavatkozásokért.

A fogászati kezelési költségeket csak 70 évesnél nem idősebb, jóváhagyott fogorvos vagy dentálhigiénés szakember által végrehajtott beavatkozások esetén térítik meg az ellátást nyújtó szakembernek. E korhatár alól mentesség kérhető.

III. fejezet: Táppénz

Mikor jogosult táppénzre?

A táppénz (*sjukpenning*) vagy betegségi járadék (*sjuklön*) célja annak a jövedelemkiesésnek a kompenzációja, amelyet akkor szenved el, ha betegség miatt nem képes munkát végezni.

A táppénz igényléséhez mind a munkavállalóknak, mind pedig az önálló vállalkozóknak rendelkezniük kell kötelező biztosítással. A két csoportra ugyanakkor a táppénz tekintetében némileg eltérő szabályok vonatkoznak: míg a munkavállalók esetében az előírt várakozási idő egy nap, tehát a betegség második napjától kapnak táppénzt, addig az önálló vállalkozók különböző biztosítási kategóriák közül választhatnak, így a várakozási idő számukra 7, 14, 30, 60 vagy 90 nap is lehet.

A betegség miatt munkaképtelen munkavállaló részére a másodiktól a tizennegyedik napig bezárólag alapvetően munkáltatója folyósít betegségi járadékot. Ha a betegség tizennégy napnál tovább tart, a továbbiakban a Svéd Társadalombiztosítási Pénztár folyósít táppénzt.

A Svéd Foglalkoztatási Közszolgálatnál munkakeresőként regisztrált munkanélkülieknek a Svéd Társadalombiztosítási Pénztár alapvetően a betegségi időszak második napjától fogva táppénzt folyósít, az önálló vállalkozóknak pedig a választott várakozási időszak utáni első naptól. Bizonyos esetekben a diákok is részesülhetnek táppénzben.

A jogosultság megszerzéséhez előírt feltételek

A betegségi járadék folyósításának nincsen minimális jövedelemhez kötött feltétele. Az egy hónapnál rövidebb ideje foglalkoztatott személynek azonban legalább tizennégy napot le kell dolgoznia ahhoz, hogy jogosulttá váljon a táppénzre.

A táppénz folyósításához legalább az árakhoz indexelt hatályos alapösszeg 24%-ának megfelelő összegű munkából származó jövedelemmel kell rendelkeznie. Táppénz akkor állapítható meg, ha az Ön munkaképessége betegség miatt legalább egynegyedével csökkent.

Rehabilitáció

A betegség miatt szakmai tevékenység végzésére képtelen személyek aktív foglalkoztatásba történő visszatérésének lehetővé tétele érdekében esetenként rehabilitációs intézkedésekre van szükség. A különböző szükségesnek bizonyuló intézkedéstípusokért különböző állami hatóságok vagy ellenőrző szervek felelősek. A munkaképtelen személyek számára szükségesnek ítélt rehabilitációs intézkedéseket a Svéd Társadalombiztosítási Pénztár koordinálja. A rehabilitáció ideje alatt a pénztár a jövedelemkiesés ellentételezésére járadékot is folyósíthat.

Elsősorban a munkáltató felelős e különféle rehabilitációs intézkedésekért. A munkáltató köteles a munkavállalóval egyeztetve meghatározni a munkavállaló rehabilitációs intézkedési szükségleteit.

A rehabilitáció alatt a biztosítópénztár a magát rehabilitációnak alávető személy részére rehabilitációs járadék (*rehabiliteringsersättning*) címén folyósít juttatást.

A járadékot a Svéd Társadalombiztosítási Pénztár két részben folyósítja. Az egyik rész a rehabilitációban való részvétel miatti jövedelemkiesés fedezésére szolgáló rehabilitációs járadék. A járadék teljes mértékben vagy a teljes mérték háromnegyed, fél vagy egynegyed részében folyósítható. A járadék mértéke megegyezik a táppénznél leírtakkal. A járadék másik része a rehabilitáció kapcsán felmerülő költségek fedezésére szolgáló különleges támogatás.

Finanszírozott ellátások

Betegség esetén az első nap várakozási nap, azon semmilyen ellátást nem folyósítanak. Ez úgy a munkáltató által fizetett betegségi járadékra, mint a Svéd Társadalombiztosítási Pénztár által folyósított táppénzre érvényes. Az önálló vállalkozók megválaszthatják a várakozási időszak hosszát (lásd fent a „Mikor jogosult táppénzre?” c. részt).

A betegségi járadék összegét azon munkabér összegének függvényében számítják ki, amelyet akkor kapott volna, ha nem lett volna beteg. A betegségi járadék ennek a munkabérnek legalább a 80%-a.

A táppénz összegét a táppénzre jogosító jövedelem alapján számítják ki. Ez a jövedelem annak az éves pénzjövedelemnek felel meg, amelyet az érdekelt saját munkájából legalább hat egymást követő hónap alatt vagy valamely rendszeres szezonális vagy ezzel egyenértékű munka során várhatóan szerezni fog. A táppénzre jogosító jövedelem tekintetében azonban éves átalányösszegű felső határ van megszabva. Ez a felső határ az árakhoz indexelt alapösszeg 7,5-szeresének, azaz 330 000 svéd koronának (37 868 EUR) felel meg (7,5 x 44 000 SEK (5049 EUR)).

Ezt a jövedelmet az ellátás igénylésekor kell bejelenteni a Svéd Társadalombiztosítási Pénztárnak.

A táppénzt teljes mértékben vagy a teljes mérték háromnegyed, fél vagy egynegyed részében lehet folyósítani annak függvényében, hogy milyen mértékben kell az érintettnek betegsége miatt felhagynia szakmai tevékenységével.

A táppénz összege a jövedelemalap 80%-a 0,97-tel megszorozva, és az egy 450 napos időszak során 364 napra folyósítható. Ez az úgynevezett „keretidőszak”. Amennyiben a betegség 364 napnál tovább tart, a táppénz folyósítása igénylés alapján folytatható. A meghosszabbított folyósítás legfeljebb 550 napig terjedhet. A meghosszabbított táppénz összege a jövedelemalap 75%-a 0,97-tel megszorozva.

Súlyos betegség esetén folyamatos táppénzellátást igényelhet. Ilyen súlyos betegségnek számítanak egyes daganatos megbetegedések, neurológiai betegségek, például az amyotrophiás lateral sclerosis (ALS), valamint az, ha valaki létfontosságú szervátültetésre vár. A folyamatos táppénz korlátlan ideig folyósítható. Az ellátás összege megegyezik az első 364 napban fizetettel (kb. 80%).

Meghosszabbított táppénz esetében a Svéd Foglalkoztatási Közszolgálat 550 nap után felajánlja az érintettnek a munkaerőpiacra való visszatérést célzó egyéni beilleszkedési programban való részvételt. Amennyiben az érintett állapota nem teszi lehetővé a programban való részvételt, „bizonyos esetekben folyósítható meghosszabbított táppénzt” igényelhet. Ezt az ellátást korlátlan időre nyújtják, és összege a jövedelem körülbelül 75%-a.

Ha azért kell felhagynia szakmai tevékenységével, mert fertőző betegséget hordoz, bár nem beteg, vagy ha olyan fertőző betegsége van, amely miatt egyébként tudna dolgozni, a táppénz helyett kórokozó-hordozói járadékban részesülhet.

Ha valaki a maximális számú hónapig ideiglenes betegségi támogatásban (*tidsbegränsad sjukersättning*) részesült, és nincs táppénzre jogosító jövedelme vagy az alacsony, speciális esetekben kaphat táppénzt (*sjukpenning i särskilda fall*).

A táppénz igénybevétele

A megbetegedés bejelentése

Ha Ön betegségi járadékra jogosult, a megbetegedést annak első napján be kell jelentenie munkáltatójának. Ha Ön táppénzre jogosult, a megbetegedést a Svéd Társadalombiztosítási Pénztárnak kell bejelentenie.

A betegség nyolcadik napjától bejelentését orvosi igazolással kell alátámasztania.

Amennyiben egy betegségi járadékra jogosult munkavállaló több mint tizennégy napig beteg, a munkáltatónak a tizenötödik napon betegségi nyilatkozatot kell tennie a Svéd Társadalombiztosítási Pénztár felé.

Újbóli munkába állás bejelentése

Ha Önnek betegségi járadékot vagy táppénzt folyósítanak, be kell jelentenie újbóli munkába állását munkáltatója és/vagy a Svéd Társadalombiztosítási Pénztár felé.

IV. fejezet: Anyasági és apasági ellátások

Mikor jogosult anyasági vagy apasági ellátásokra?

Anyasági ellátás

Minden nő, aki Svédországban lakóhellyel rendelkezik, jogosult a terhességgel és a szüléssel kapcsolatos egészségügyi ellátásokra.

Terhesség alatti pénzbeli ellátás

A terhes nő akkor jogosult terhesség alatti pénzbeli ellátásra, ha nehéz munkát végez, amelyet terhessége miatt többé nem képes ellátni, és ha nem lehetséges őt másik, kisebb igénybevételt jelentő munkára beosztani. Az ellátás legkorábban a szülés várható időpontját megelőző hatvanadik naptól folyósítható.

A nők akkor is jogosultak terhesség alatti pénzbeli ellátásra, ha szakmai feladataikat a terhesség alatti munkavégzést megtiltó orvosi rendelvény miatt nem végezhetik el, és ha más feladatokra nem lehet őket beosztani. A terhesség alatti ellátást a tilalommal érintett minden egyes napra folyósítják.

Pénzbeli szülői ellátás

Pénzbeli szülői ellátásnak nevezzük a szülő részére gyermek születésekor vagy örökbefogadásakor folyósított juttatást. A pénzbeli szülői ellátást gyermek születése esetén összesen 480 napig folyósítják. Ikerszülés esetén az ellátást a második gyermektől számítva gyermekenként további 180 napig folyósítják.

180 SEK (21 EUR) összeget meghaladó napi pénzbeli szülői ellátásra az a szülő jogosult, aki a gyermek születése előtt legalább 240 egymást követő napon át 180 svéd koronát (21 EUR) meghaladó táppénzre jogosító biztosítást fizetett. Ez a követelmény csak az ellátás folyósításának első 180 napjára vonatkozik.

A szülői ellátást nem kell feltétlenül egyetlen egybefüggő időszakban igénybe venni; az több támogatási időszakban is igénybe vehető egészen a gyermek 8. életévének betöltéséig, vagy első iskolai tanévének befejezéséig, ha ekkor több mint 8 éves. Az örökbefogadó pénzbeli szülői ellátás folyósítását szintén több szakaszban is igénybe vehetik az attól a naptól számított nyolcéves időszak során, hogy a gyermek a gondozásukba került. A 10. életévüket betöltött örökbefogadott gyermekek után nem folyósítanak támogatást.

Ha a szülők együtt látják el a gyermek felügyeletét, mindketten a pénzbeli szülői ellátás címén járó napok teljes számának felére jogosultak. Azonban egy hatvannapos időszak kivételével bármelyik szülő lemondhat a napi szülői ellátásra való jogosultságáról a másik szülő javára.

Ha a szülők együtt látják el a gyermek felügyeletét, de az egyik szülő nem tesz eleget a pénzbeli szülői ellátásra való jogosultság feltételeinek, mind a 480 napra a másik szülő jogosult.

Az anya a gyermek születése előtt is jogosult pénzbeli szülői ellátás igénybevételére. Az ellátás legkorábban a szülés várható időpontját megelőző hatvanadik naptól

folyósítható. A két szülő egy időben is igénybe veheti a pénzbeli szülői ellátást, hogy szülés előtti vagy újszülött-gondozási szülői képzésen vehessenek részt. A szülők ugyanakkor egyenként 30 napot is igénybe vehetnek, hogy együtt gondoskodjanak gyermekükről. Ez a 60 nap (szülőnként 30 nap) csak a gyermek első életévében vehető igénybe.

A gyermek születésekor a pénzbeli szülői ellátást annak a szülőnek folyósítják, aki a gyermek gondozása érdekében felhagy szakmai tevékenységével. Az anya azonban a szülést követő négy hétig mindenképpen jogosult a pénzbeli szülői ellátásra, akkor is, ha nem ő látja el a gyermek gondozását.

Ezenfelül gyermek születésekor vagy örökbefogadásakor az apa gyermekenként további tíz napi ellátásra jogosult. Ezt az ellátást kizárólag az azon napot követő hatvanadik napig lehet igénybe venni, amelyn a gyermek elhagyta a kórházat, és a háztartásba került, illetve amikor az örökbefogadó szülők magukhoz vették gyermeküket. Ezeket a napokat rendkívüli esetben az apától eltérő személy is igénybe veheti.

Ha a szülőnek a gyermek betegsége miatt gyermekgondozási szabadságot kell kivennie, ideiglenes pénzbeli szülői ellátás (*tillfällig föräldrapenning*) folyósítható.

Finanszírozott ellátások

Anyasági ellátás

Az anya- és gyermekvédelem keretében nyújtott megelőző ellátás, valamint a családtervezési tanácsadás alapvetően ingyenes.

Terhesség alatti pénzbeli ellátás

A terhesség alatti pénzbeli ellátás a szülés várható időpontját megelőző 60 napos időszakban legfeljebb 50 napra folyósítható. Ha a terhes nőnek fel kell hagynia a munkavégzéssel, a pénzbeli ellátás 50 napnál hosszabb időre is biztosítható.

Ennek összege azzal a **táppénzzel** egyezik meg, amelyre az érintett nő jogosult lenne, azaz a táppénzre jogosító jövedelem 80%-ának 97%-a. A terhesség alatti pénzbeli ellátás legmagasabb összege az árakhoz indexelt alapösszeg 7,5-szerese, tehát 330 000 SEK (37 868 EUR).

Pénzbeli szülői ellátás

Pénzbeli szülői ellátást gyermekenként 480 napig folyósítanak. Az ellátás összege 390 napig megegyezik a **táppénzzel**, azaz a táppénzre jogosító jövedelem 80%-ának 97%-a. Az ellátás napi minimumösszege 180 SEK (21 EUR) (garantált minimumellátás), legmagasabb összege pedig az árakhoz indexelt alapösszeg tízszerese, vagyis 440 000 SEK (50 491 EUR). A fennmaradó 90 napra a garantált minimumösszeget folyósítják.

A pénzbeli szülői ellátást teljes mértékben, vagy a teljes mérték háromnegyed, fél, egynegyed vagy egynolcad részében folyósítják aszerint, hogy a szülő milyen mértékben hagyott fel szakmai tevékenységével a gyermek gondozása érdekében.

Évente legfeljebb 120 napra ideiglenes pénzbeli szülői ellátás igényelhető a gyermek 12 éves koráig (az ellátás bizonyos esetekben hosszabb időre is nyújtható).

Az anyasági és az apasági ellátások igénybevétele

Igénylését a Svéd Társadalombiztosítási Pénztárhoz kell benyújtania.

V. fejezet: Rokkantsági ellátások

Mikor jogosult rokkantsági ellátásokra?

Betegségi támogatás és tevékenységkiesési támogatás

Ha betegség miatt, vagy fizikai vagy szellemi képességei egyéb csökkenése következtében munkaképessége tartósan legalább egynegyedével csökken, betegség támogatásban (*sjukersättning*) vagy tevékenységkiesési támogatásban (*aktivitetsersättning*) részesülhet. Tevékenységkiesési támogatásra a tartós munkaképtelenségben szenvedők jogosultak.

A betegség és tevékenységkiesési támogatás két részből áll:

- a jövedelemhez kapcsolódó betegség támogatást/tevékenységkiesési támogatást a dolgozó lakosság (munkavállalók és önálló vállalkozók) által fizetett járulékokból finanszírozzák;
- a garantált támogatás formájában nyújtott, adóbevételekből finanszírozott betegség/tevékenységkiesési támogatást minden olyan Svédországban lakóhellyel rendelkező személy igénybe veheti, aki jövedelme alapján alacsony betegség vagy tevékenységkiesési támogatásra jogosult, vagy egyáltalán nem jogosult ilyenre.

Jövedelemalapú betegség/tevékenységkiesési támogatás

Minden Svédországban dolgozó személy biztosított a munkán alapuló ellátásokra, és nyugdíjra jogosító jövedelmet szerez. Ebből következően jövedelemhez kapcsolódó betegség támogatásra/tevékenységkiesési támogatásra is jogosultak, ehhez azonban a referencia-időszak során legalább egy évig nyugdíjra jogosító jövedelmet kell szerezni.

Ha az Ön életkora 30 és 64 év között van, betegség támogatásban, ha 19 és 29 év között van, tevékenységkiesési támogatásban részesülhet.

Garantált támogatás

Ha Ön nem részesül jövedelemhez kapcsolódó betegség támogatásban/tevékenységkiesési támogatásban, a garanciaszintjének megfelelő garantált támogatásban részesülhet. Ha Ön a garanciaszintjénél kevesebb jövedelemalapú ellátást kap, a különbözetet garantált támogatásként folyósítják Önnek. A garantált támogatás a lakóhely függvényében nyújtható. Az ellátásra minden Svédországban legalább három éve lakóhellyel rendelkező személy jogosult.

Fogyatékosági járadék

A fogyatékosági járadék (*handikappersättning*) a funkcionális képességek tartós csökkenése esetén folyósítható ellátás.

Fogyatékosági járadék jövedelemkiesési juttatással (például betegség támogatással vagy tevékenységkiesési támogatással) együtt vagy független ellátásként folyósítható.

A fogyatékosági járadékra való jogosultság feltétele a betöltött 19 éves életkor és a funkcionális képességek 65. életév betöltése előtt elszenvedett és legalább egy évig fennmaradó csökkenése, mint például:

- az idő nagyobb részében más személy segítségére való rászorultság a mindennapi életvitel során;
- szakmai tevékenység végzéséhez vagy tanulmányok folytatásához más személy segítségére való állandó rászorultság; vagy
- a fogyatékoság következtében jelenleg vagy a közeljövőben jelentős többletköltségek felmerülése.

Fogyatékkal élő gyermek gondozási támogatása

Ha Ön mint szülő beteg vagy fogyatékos gyermekét gondozza, gondozási támogatásban (*vårdbidrag*) részesülhet, amennyiben a gyermek legalább hat hónapon keresztül különleges felügyeletre és gondozásra szorul és/vagy ha Ön a gyermek betegsége vagy fogyatékosága miatt jelentős többletköltségek viselésére kényszerül.

Segítségnyújtási támogatás/személyes támogatás

A mindennapi személyi segítségnyújtást igénylő, súlyos fogyatékoságban szenvedő személy segítségnyújtási támogatásban (*assistansersättning*) vagy személyes támogatásban (*personlig assistans*) részesülhet.

Az alapvető gondozásához több mint heti 20 órai személyi segítségnyújtást igénylő személy részére megállapítható az állam által nyújtott segítségnyújtási támogatás. Ha hetente kevesebb mint 20 óra személyi segítségnyújtás szükséges, az eset személyes támogatás címén az önkormányzatok hatáskörébe tartozik.

Az alapvető gondozási segítségnyújtás a következő területeket érinti:

- személyi higiénia,
 - öltözködés,
 - táplálkozás,
 - kommunikáció,
 - valamint más, az adott személy egyedi fogyatékoságából következő segítségnyújtási intézkedések.
-
- E támogatások igénybevételéhez az érintettnek az alábbi kategóriák egyikébe kell tartoznia:
 - szellemi fogyatékkal élő, autista vagy hasonló kórképben szenvedő személyek,
 - külső behatás vagy fizikai betegség következtében felnőttkorban fellépő agyi sérülés okozta súlyos és tartós szellemi fogyatékkal élő személyek, vagy
 - más, az öregedés fiziológiás következményének nem minősülő szellemi vagy fizikai fogyatékoságban szenvedő személyek, amennyiben ezek a fogyatékoságok súlyosak, és a mindennapi életvitelt jelentős mértékben megnehezítik.

Funkcionális zavarokkal küzdő személyek gondozási támogatása

A támogatás akkor állapítható meg, ha az érintett személy számára funkcionális képességeinek csökkenése miatt jelentős nehézséget okoz az önálló helyváltoztatás vagy a tömegközlekedési eszközök igénybevétele. Az igénybe vett jogosultság hét évig nem újítható meg.

Finanszírozott ellátások

Betegségi támogatás és tevékenységkiesési támogatás

Jövedelemalapú betegségi támogatás/tevékenységkiesési támogatás

Ezeket az ellátásokat a Svédországban nyugdíjjogosultságot biztosító jövedelemből számolt fiktív jövedelem alapján számítják ki egy referencia-időszakra vonatkozóan. Ez azt az időpontot megelőző időszak, amikor az érintett már legalább egy éve 25%-os munkaképesség-csökkenéssel él.

A teljes jövedelemalapú betegségi támogatás/tevékenységkiesési támogatás a fiktív jövedelem 64%-a.

A fiktív jövedelmet a referencia-időszak során a három legmagasabb jövedelmű év bruttó kereseteinek átlaga alapján számítják ki. A referencia-időszak az érintett életkorától függően öt és nyolc év között változik.

A jövedelemalapú betegségi támogatás/tevékenységkiesési támogatás maximális összege havi 17 600 SEK (2020 EUR).

A betegségi támogatást korlátlan időre nyújtják. 65 éves kor felett az ellátást öregségi nyugdíj váltja fel. A tevékenységkiesési támogatás időben mindig korlátozott; egyszerre legfeljebb háromévi időtartamra ítélt meg.

Garantált támogatás

A tevékenységkiesési támogatás esetében a garanciaszint 30 éves korig életkorhoz kötött. A 21 évnél fiatalabb személyek éves garanciaszintje az árakhoz indexelt alapösszeg 2,1-szeresének felel meg. Ezután a szint kétévenként az árakhoz indexelt alapösszeg 0,05%-ával emelkedik a 30. életév eléréséig.

A betegségi támogatás esetében a garanciaszint az árakhoz indexelt alapösszeg 2,4-szeresének felel meg. Az alapösszeget 44 000 svéd koronában (5049 EUR) állapították meg, a garanciaszint ez év tekintetében pedig 105 600 SEK (12 118 EUR) (2,4 x 44 000 SEK (5049 EUR)).

A garantált támogatás összege a biztosítási időtől függ. A biztosítási idő kiszámításánál azon évek számát veszik figyelembe, amelyek során az érintett 16 éves kora óta valóban Svédországban lakott, valamint az érintett 65. születésnapjáig hátralévő jövőbeni biztosítási időt. A jövőbeni biztosítási idő megállapításához szükséges annak igazolása, hogy 16 éves kora és a kockázati esemény bekövetkeztét megelőző év vége között bizonyos ideig Svédországban lakott.

A teljes összegű garantált támogatásra való jogosultsághoz legalább negyven év biztosítási idő szükséges. Ha a biztosítási idő ennél rövidebb, a támogatást a negyven évi biztosítási idő eléréséhez hiányzó minden egyes év után egynegyedével csökkentik. A garantált támogatás formájában nyújtott betegségi támogatás teljes összege, amennyiben az érintett legalább 40 évig svédországi lakóhellyel rendelkezett, havi 8800 SEK (1010 EUR).

A garantált támogatás összege a jövedelemalapú betegségi támogatás/tevékenységkiesési támogatás függvényében csökken, és folyósítása négy különböző rokkantsági szint szerint történik.

Fogyatékosági járadék

Az ellátás összegének megállapításakor figyelembe veszik úgy a fogyatékkal élő személy általános helyzetét, mint a segítségnyújtással kapcsolatos különféle szükségleteket és az ezek kapcsán felmerülő többletköltségeket. A járadék három mérték szerint, azaz az árakhoz indexelt alapösszeg 36, 53 vagy 69%-ában folyósítható.

Maximális összege 30 360 SEK (3484 EUR).

Fogyatékkal élő gyermek gondozási támogatása

A gondozási támogatás célja az érintett szülő által a különleges felügyeletet és gondozást igénylő gyermek ellátása érdekében kifejtett többlet-erőfeszítés és/vagy a gyermek betegsége vagy fogyatékosága miatt felmerülő többletköltségek fedezése. A támogatás összegét a gondozási szükségletek és a többletköltségek figyelembevételével számítják ki. A támogatás teljes mértékben vagy a teljes mérték háromnegyed, fél vagy egynegyed részében folyósítható.

Maximális összege az árakhoz indexelt alapösszeg 250%-a, vagyis évi 110 000 SEK (12 623 EUR).

Gondozási támogatásban a gyermek születésétől kezdve azon év június hónapjának végéig részesülhet, amelyben a gyermek betölti a 19. életévét.

Segítségnyújtási támogatás/személyes támogatás

A 65 éves kora előtt segítségnyújtási támogatásban/személyes támogatásban részesülő személy az ellátást 65. életévének betöltése után is folytatólagosan igénybe veheti.

A támogatás igénybevételének módozatait az érintett választhatja meg. Például a következőket teheti:

- munkáltatóvá válhat és egy vagy több segítőt alkalmazhat, vagy
- a helyhatóságokon keresztül kérhet támogatást, vagy
- igénybe veheti valamely segítségnyújtással foglalkozó vállalkozás vagy szervezet szolgáltatását.

A támogatás összege óránként 267 SEK (31 EUR).

Funkcionális zavarokkal küzdő személyek gondozási támogatása

A fogyatékkal élő személyek és a 18 évnél fiatalabb, fogyatékkal élő gyermekek szülei személygépkocsi, motor vagy segédmotoros kerékpár vásárlása és átalakítása céljából támogatásban részesülhetnek. Korlátozott mértékű támogatás nyújtható továbbá a vezetői engedély megszerzésére felkészítő tanfolyamon való részvétel támogatására.

A támogatás személyes célra használt gépjármű vásárlására használható fel. Alapösszege 60 000 SEK (6885 EUR). Az anyagi helyzet vizsgálata alapján legfeljebb 40 000 SEK (4590 EUR) összegű kiegészítés adható. Azokat a költségeket, amelyek a járműnek az érintett fizikai szükségletei miatti átalakításából erednek, korlátlanul megtérítik.

A rokkantsági ellátások igénybevétele

Igénylését a Svéd Társadalombiztosítási Pénztárhoz kell benyújtania. A személyes támogatás az önkormányzatoktól igényelhető.

VI. fejezet: Öregségi nyugdíjak és ellátások

Mikor jogosult öregségi ellátásokra?

1999. január 1. óta Svédország új öregségi nyugdíjrendszert alkalmaz. Az új rendszer magában foglal bizonyos átmeneti rendelkezéseket.

Az 1954-ben vagy azután született személyekre teljes egészében az új rendszer érvényes.

Az 1938 és 1953 között született személyekre részben a régi, részben az új rendszer alkalmazandó. A születési év határozza meg az egyes rendszerek fedezetének arányát. Az 1938-ban született személyeket 4/20 részben az új rendszer, 16/20 részben a régi rendszer fedezi. Az 1939-ben születetteket az új rendszer 5/20, a régi pedig 15/20 részben fedezi, és így tovább.

Az 1937-ben vagy azelőtt született személyekre teljes egészében a régi rendszer érvényes.

Az új nyugdíjrendszer

Az öregségi védelmi rendszer két részből áll: egy jövedelemalapú nyugdíjból és egy garantált nyugdíjból.

A **garantált nyugdíj**ra való jogosultság kizárólagos követelménye a svédországi lakóhely, ezért ez a rendszer nem tesz különbséget a munkavállalók és az önálló vállalkozók között. Nyugdíjminimumot biztosít azoknak a személyeknek, akik nem dolgoztak elég ideig az elégséges mértékű jövedelemalapú nyugdíjra való jogosultsághoz.

A **jövedelemalapú öregségi nyugdíj** ugyanakkor a jövedelemszerző tevékenységen alapuló önálló, kiegészítő biztosítási rendszer. A munkavállalók és az önálló vállalkozók egyaránt igénybe vehetik. A jövedelemalapú öregségi nyugdíjat az érintett által egész életében szerzett, nyugdíjra jogosító jövedelmek és összegek alapján számítják ki. Az egyes évek tekintetében a nyugdíjjogosultságot a nyugdíjra jogosító jövedelem 18,5%-ának megfelelő öregségi nyugdíjjárulék jelenti. A jövedelemalapú nyugdíjrendszer ellátásait egyrészt a felosztó-kiróví rendszerben finanszírozott ellátások (a jövedelemalapú öregségi nyugdíj és a jövedelemalapú kiegészítő nyugdíj), valamint egy egyéni számlák keretében megvalósuló tőkefedezeti rendszer (nyugdíj-kiegészítő megtakarítás) alkotja.

Minden 1938-ban vagy azután született személy kétféle jövedelemalapú nyugdíjban részesülhet: alapnyugdíjban és tőkefedezeti nyugdíjban. Az 1938 és 1953 között született személyek ezenkívül a régi nyugdíjrendszer szabályai szerint számított kiegészítő nyugdíjban is részesülhetnek.

A nyugdíjjogosultság megszerzése

Alapvetően minden bejelentett adóköteles jövedelem nyugdíjra jogosít. A munkavállalói tevékenységből származó jövedelem, az egyéb, nem munkavállalói szakmai tevékenységből származó jövedelem és a társadalombiztosítási juttatások (jövedelemalapú betegségi támogatás, táppénz, munkanélküli-ellátás stb.) is

nyugdíjra jogosítanak. A teljes nyugdíjra jogosító jövedelem (beleértve a társadalombiztosítási juttatásokat is) után öregségi nyugdíjjáruadék fizetendő.

A nyugdíjra jogosító jövedelmek tekintetében létezik egy alsó és egy felső határ. Az alsó határ annak a küszöbnek felel meg, amelytől bevallási kötelezettség áll fenn: ez az árakhoz indexelt alapösszeg 42,3%-a, azaz 18 612 SEK (2136 EUR). Mindamelllett, ha a jövedelem ezt a küszöböt meghaladja, a nyugdíjjogosultságot az első koronától számítják. A felső határ a jövedelmekhez indexelt alapösszeg 7,5-szeresének, azaz 409 500 svéd koronának (46 991 EUR) felel meg.

A valós jövedelmen túlmenően az újraelosztással összefüggő okokból más körülmények is jogosíthatnak nyugdíjra. Ekkor a nyugdíjjogosultságot fiktív jövedelmek, az úgynevezett nyugdíjra jogosító összegek alapján számítják ki. Ilyen összegeket a következő személyek esetében számítanak ki:

- kisgyermekes szülők;
 - sorkatonai szolgálatot teljesítő személyek;
 - felsőfokú tanulmányokat folytató és tanulmányi támogatásban részesülő személyek;
 - jövedelemalapú betegségi vagy tevékenységkiesési támogatás kedvezményezettjei;
- Minden olyan személy, aki Svédországban dolgozott és nyugdíjjogosultságot szerzett, lakóhelyétől függetlenül jogosult jövedelemalapú nyugdíjra.

A jogosultság megszerzéséhez előírt feltételek

A jövedelemalapú öregségi nyugdíjra és a tőkefedezeti nyugdíjra való jogosultság megszerzése nem biztosított időhöz kötött. Ezzel szemben a jövedelemalapú kiegészítő nyugdíj esetében három évi járulékköteles jövedelmet kell szerezni, a garantált nyugdíjra való jogosultsághoz pedig három évig Svédországban lakóhellyel kell rendelkezni.

A munkáltató beleegyezésével 61 éves kortól rugalmas nyugdíjlehetőség vehető igénybe, illetve 67 év felett is folytatható a munkavégzés. Garantált nyugdíj azonban leghamarabb 65 éves kortól folyósítható.

Finanszírozott ellátások

Jövedelemalapú öregségi nyugdíj

Az alapnyugdíj-járuadék a nyugdíjjogosultságot biztosító jövedelem 16%-ának felel meg. Az érintett által alapnyugdíjszámláján így felhalmozott tőkét minden évben a svédországi átlagjövedelem alakulásának megfelelően kiigazítják: ezt az elhunyt személyek után megmaradó nyugdíjmaradvány azon részéből, amelyre a biztosított jogosult, továbbá különféle kezelési költségekből fedezik.

A nyugdíjba vonuláskor az éves alapnyugdíj kiszámításához a nyugdíj teljes tőkeösszegét elosztják egy együtthatóval, amely lényegében az adott korosztály nyugdíjba vonulása idején várható átlagos élettartamán alapul. Az együttható kiszámítása a legutóbbi ismert öt éves időszak élettartammal kapcsolatos statisztikáin alapul.

A jövedelemalapú nyugdíj leghamarabb a 61. életév betöltésének hónapjától kezdve folyósítható. Minél inkább kitolódik a nyugdíj kifizetésének időpontja, annál magasabb lesz az összege. Minél idősebb korban vonul nyugdíjba az érintett, várhatóan annál kevesebb évig lesz szükség a nyugdíj folyósítására. A nyugdíj kifizetésének

elhalasztása esetén ezért az együttható alacsonyabb lesz, ami magasabb összegű nyugdíjat eredményez.

Jövedelemalapú kiegészítő nyugdíj

Az 1938 és 1953 között született személyek nyugdíjának egy részét a régi szabályok szerint, kiegészítő nyugdíj címen számítják ki. A kiegészítő nyugdíj összege a legmagasabb tizenöt évi nyugdíjra jogosító jövedelem átlaga 60%-ának felel meg. A teljes összegű kiegészítő nyugdíj folyósításához harmincévi nyugdíjjogosultság-szerző idő szükséges.

A halasztási szabályok megegyeznek az alapnyugdíj esetén meghatározott szabályokkal.

Tőkefedezeti nyugdíj

A tőkefedezeti nyugdíjjárulék a nyugdíjjogosultságot biztosító jövedelem 2,5%-ának felel meg, kiegészítve az így keletkező tőke nettó hozamával. Ezt az összeget az érdekelt által megválasztható alapba fektetik. Az érintett által tőkefedezetinyugdíj-számláján felhalmozott tőke a választott alapok teljesítményének függvényében alakul. A számla értékét továbbá az elhunyt személyek után megmaradó nyugdíjmaradvány azon része, amelyre a biztosított jogosult, valamint különféle kezelési költségek is befolyásolják. A biztosítással összefüggő okokból a tőkefedezeti nyugdíj összegének kiszámítása alapvetően az alapnyugdíjével megegyező módon történik.

Garantált nyugdíj

A garantált nyugdíj biztonsági hálót jelent azon személyek számára, akik nem szereztek jogosultságot jövedelemalapú nyugdíjra, vagy akik nagyon alacsony összegű jövedelemalapú nyugdíjat kapnak. Ezáltal minimális összegű nyugdíjban részesülhetnek, amelynek mértéke egyedülálló személy esetén az árakhoz indexelt alapösszeg 2,13-szorosa (évi 93 720 SEK (10 755 EUR)), házasságban élő személy esetén pedig ezen összeg 1,9-szerese (évi 83 600 SEK (9593 EUR)).

Garantált nyugdíj akkor folyósítható, ha az érintett Svédországban, az EU vagy az EGT egy másik tagállamában, vagy egy Svédországgal egyezményt kötött országban lakik.

A teljes összegű garantált nyugdíj folyósításához 25 és 64 éves kor között negyven év svédországi tartózkodás szükséges.

Az öregségi ellátások igénybevétele

Igénylését a Svéd Nyugdíjbiztosítási Pénztárhoz kell benyújtania.

VII. fejezet: Túlélő hozzátartozói ellátások

Mikor jogosult túlélő hozzátartozói ellátásokra?

Az öregségi biztosításra vonatkozó előírásokhoz hasonlóan a túlélő hozzátartozók szintén társadalmi státuszuktól független, azonos védelemben részesülnek. A garantált nyugdíjrendszerben az önálló vállalkozók svédországi tartózkodásuk hossza alapján biztosítottak, következésképpen a munkavállalókkal megegyező módon részesülnek a jövedelemalapú nyugdíjrendszer által nyújtott védelemben.

Túlélő hozzátartozói nyugdíj a következő formákban folyósítható:

- árvasági ellátás és gyermekek túlélő hozzátartozói járadéka;
- nyugdíj-kiigazítás és garantált nyugdíj;
- özvegyi nyugdíj és garantált nyugdíj.

Árvasági ellátás és gyermekek túlélő hozzátartozói járadéka

A 18 évnél fiatalabb gyermekek egyik vagy mindkét szülőjük halála esetén árvasági ellátásra vagy túlélő hozzátartozói járadékra jogosultak. Legfeljebb a 20. életévének betöltése szerinti év június hónapjának végéig a 18. életévét betöltött gyermek is jogosult lehet árvasági ellátásra és túlélő hozzátartozói járadékra, amennyiben alapfokú vagy középfokú oktatási intézményben tanul.

Nyugdíj-kiigazítás és garantált nyugdíj

A 65 évesnél fiatalabb túlélő hozzátartozó (férfi vagy nő) nyugdíj-kiigazításban és garantált nyugdíjban részesülhet, amennyiben a halál időpontjában állandó jelleggel az elhunyttal élt, és

- ha a halál időpontjában állandó jelleggel vele élt egy kiskorú gyermek, akit egyik vagy mindkét házastárs nevelt, vagy
- ha a halál időpontjában megszakítás nélkül legalább öt éve élt együtt az elhunyttal.

Özvegyi nyugdíj és garantált nyugdíj

Az özvegyi nyugdíjat a túlélő hozzátartozói nyugdíjak 1990. évi reformja során lényegében eltörölték. Ennek ellenére a túlélő hozzátartozó nőknek még ma is megállapítható ilyen ellátás.

Az 1944-ben vagy azután született túlélő hozzátartozó nő (ha még nem töltötte be 65. életévét) özvegyi nyugdíjban és garantált nyugdíjban részesülhet, amennyiben az 1989. év végén és a halál időpontjában még mindig házasságban élt az elhunyttal, és ha abban az időpontban megfelelt az özvegyi nyugdíjra való jogosultság feltételeinek.

Az 1945-ben vagy azután született túlélő hozzátartozó nő bizonyos özvegyi nyugdíjban részesülhet, amennyiben az 1989. év végén és a halál időpontjában még mindig házasságban élt az elhunyttal, és ha az 1989. év végén és a halál időpontjában egyaránt megfelelt az özvegyi nyugdíjra való jogosultság feltételeinek.

Finanszírozott ellátások

Árvasági ellátás és gyermekek túlélő hozzátartozói járadéka

Az árvasági ellátás jövedelemalapú juttatás. Összege a biztosított által az öregségi nyugdíjrendszerben felhalmozott nyugdíjtőkétől függ. Ezenfelül fiktív nyugdíjtőkét számítanak a halál éve és azon év közötti időszakra, amelyben az elhunyt betöltötte volna a 64. életévét. A gyermek az elhunyt fiktív öregségi nyugdíjának 30 vagy 35%-át kapja meg. Ha az elhunytnak több gyermeke is volt, mindegyikük 20 vagy 25%-ot kap. A teljes összeg egyenlő arányban oszlik meg a gyermekek között. Az együttes összeg nem haladhatja meg a fiktív öregségi nyugdíj 100%-át.

Ha a gyermek nem részesül árvasági ellátásban, mert az elhunyt nem szerzett nyugdíjjogosultságot, vagy ha az árvasági ellátás összege igen alacsony, túlélő gyermekeknek járó támogatás folyósítható számára. Ennek mértéke az árhoz indexelt alapösszeg 40%-a (ez az összeg 17 600 SEK (2020 EUR)). Az árvasági ellátásként folyósított összeget levonják a túlélő gyermeknek járó támogatásból. Ez történik akkor is, ha másik ország folyósít árvasági ellátást.

Nyugdíj-kiigazítás és garantált nyugdíj

A nyugdíj-kiigazítást tizenkét hónapig folyósítják. A folyósítás további tizenkét hónappal meghosszabbítható, ha a túlélő hozzátartozó egy általa nevelt, a biztosított halálának időpontjában állandó jelleggel a háztartásban élő, kiskorú gyermekkel él együtt. A nyugdíj-kiigazítást azonban legalább annak a hónapnak a végéig folyósítják, amelyben a legfiatalabb gyermek betölti a 12. életévét.

A nyugdíj-kiigazítás az elhunyt fiktív öregségi nyugdíja 55%-ának felel meg.

Ha a túlélő házastárs nem részesül nyugdíj-kiigazításban, mert az elhunyt nem szerzett nyugdíjjogosultságot, vagy ha nyugdíja igen alacsony, túlélő hozzátartozói járadék folyósítható számára. Ennek összege az árhoz indexelt alapösszeg 2,13-szorosának felel meg, ha az elhunyt Svédországban negyvenévi biztosítási idővel rendelkezett. Ha a biztosítási idő ennél rövidebb, a garantált nyugdíjat a negyvenévi biztosítási idő eléréséhez hiányzó minden egyes év után egynegyvened résszel csökkentik. A nyugdíj-kiigazításként folyósított összeget levonják a garantált nyugdíjból. A más országok által folyósított, a garantált nyugdíjjal nem halmozható túlélő hozzátartozói nyugdíjakat is levonhatják az ellátás összegéből.

A hozzátartozói ellátások igénybevétele

Igénylését a Svéd Nyugdíjbiztosítási Pénztárhoz kell benyújtania.

VIII. fejezet: Munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések esetében nyújtott ellátások

Mikor jogosult munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések esetében nyújtott ellátásokra?

Ez a főként járulékokból finanszírozott kötelező társadalombiztosítási rendszer a foglalkoztatottakra (munkavállalókra és önálló vállalkozókra) terjed ki; természetbeni ellátásokat és jövedelemalapú pénzbeli ellátásokat foglal magában.

Ha Ön állandó vagy ideiglenes munkát végez, a munkahelyi baleseti és foglalkozási megbetegedési biztosítás fedezete kiterjed Önre. Ez a biztosítás a munkavállalókat, az önálló vállalkozókat és a szerződéses munkavállalókat fedezi. A fedezet a diákokra is kiterjed, ha jellegénél fogva különös károsodási kockázatot hordozó képzésben vesznek részt.

Munkahelyi balesetnek/foglalkozási megbetegedésnek tekintendők a munkahelyi balesetből, valamint a munkahelyi káros hatásokkal összefüggő okokból származó károsodások, ideértve a munkába vezető úton és az onnan visszafelé bekövetkezett baleseteket. Egy károsodás akkor ismerhető el munkahelyi károsodásként, ha erősebb érvek szólnak a károsodás és a baleset vagy a káros tényező közötti összefüggés mellett, mint ellene. A munkahelyen jelen lévő, potenciálisan foglalkozási megbetegedést okozó tényező lehet például a nehéz és egyhangú munkavégzés, a zaj, a rezgés, valamint különféle vegyi anyagok.

Bizonyos fertőző betegségek is foglalkozási megbetegedésnek tekinthetők, ha az érintett a betegséget munkavégzés következtében laboratóriumban, kórházi létesítményben vagy hasonló helyen szerezte. Ilyen tekintetben példaként említhető a sárgaság vagy az MRSA-fertőzés.

Finanszírozott ellátások

A munkahelyi baleset/foglalkozási megbetegedés esetén nyújtott ellátások a következők:

- táppénz;
- egészségügyi ellátások;
- rehabilitáció;
- baleset vagy megbetegedés megelőzését célzó támogatás;
- életjáradék;
- haláleseti ellátás.

A **táppénzt** ugyanolyan feltételek mellett és összegekben folyósítják, mint bármely más betegség esetén.

Az **orvosi ellátást** is a többi betegségre alkalmazandókkal megegyező feltételek mellett nyújtják. Ezen túlmenően a munkahelyi baleset/foglalkozási megbetegedés kapcsán külföldi gyógykezelés, fogászati kezelés vagy különleges segédeszközök (például mankó vagy protézis) okán felmerülő költségeket megtérítik. A fogászati ellátás akkor

téríthető meg, ha Önt az általános biztosítási rendszerhez csatlakozott, a közellátásban dolgozó fogorvos vagy más szolgáltató kezelte.

Ha munkahelyi baleset/foglalkozási megbetegedés következtében nem képes többé a régi feladatai ellátására, a munkába való visszatérés lehetővé tétele érdekében rehabilitációs kezelésben, illetve a rehabilitációs időszak alatt támogatásban részesülhet. Ha egy munkahelyi baleset bekövetkeztének vagy egy meglévő károsodás vagy betegség súlyosbodásának a megelőzése érdekében egy bizonyos ideig távol kell maradnia szokásos munkahelyétől, táppénzre lehet jogosult.

Ha munkaképessége munkahelyi baleset vagy foglalkozási megbetegedés következtében legalább 1/15-ével csökken, járadékban részesülhet. A járadék fedezi az elszenvedett baleset vagy megbetegedés miatti esetleges jövedelemkiesést. A járadék összegének kiszámításához összevetik azt a jövedelmet, amelyet akkor szerzett volna, ha nem szenvedte el a balesetet vagy nem betegszik meg, azzal, amelyet e károsodás vagy betegség ellenére szerezhett. Az e két jövedelem közötti különbséget képezi a járadék összegét. A járadék lehet ideiglenes vagy végleges.

Munkahelyi baleset vagy foglalkozási megbetegedés miatt bekövetkező halál esetén temetési juttatást folyósítanak. Ezenkívül a túlélő hozzátartozók is járadékban részesülhetnek.

Munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések esetében nyújtott ellátások igénybevétele

Minden munkahelyi balesetről vagy foglalkozási megbetegedésről tájékoztatnia kell munkáltatóját. A munkáltatónak ezután jelentenie kell a balesetet vagy megbetegedést a Svéd Társadalombiztosítási Pénztár felé. Az önálló vállalkozóknak saját maguknak kell megtenniük a bejelentést a Svéd Társadalombiztosítási Pénztárnak. A diákoknak tájékoztatniuk kell iskolájukat, amely ezután a balesetet vagy megbetegedést bejelenti a Svéd Társadalombiztosítási Pénztárnak.

IX. fejezet: Családi ellátások

Mikor jogosult családi ellátásokra?

Családi támogatások

A Svédországban lakó gyermekek után gyermek utáni támogatást (*barnbidrag*) folyósítanak. Emellett van kiterjesztett gyermek utáni támogatás (*förlängt barnbidrag*) és nagycsaládi pótlék (*flerbarnstillägg*) is. E támogatások megállapítása nem kötött jövedelemvizsgálathoz. A lakhatási segély (*bostadsbidrag*) jövedelmi feltételekhez kötött segély, amelyre gyermekeket eltartó családok és a gyermektelen háztartások is jogosultak lehetnek. A lakhatási támogatás három részből áll. Az első rész a lakhatási költségek függvénye, és csak akkor folyósítható, ha az érintett személyek állandó lakóhelye Svédországban van. Az alább tárgyalt második rész a szüleikkel élő gyermekek után járó támogatás. A harmadik rész a részben a szüleikkel élő gyermekek után járó támogatás. Ezt az alábbiakban ismertetjük. Tanulmányi támogatás (*studiehjälp*) folyósítható továbbá a 16 évnél idősebb, nappali tagozaton tanulmányokat folytató gyermekek után.

Gyermeknevelési támogatás

A svédországi jogszabályok szerint a települési önkormányzatoknak jogában áll önkormányzati gyermeknevelési támogatásokat (*vårdnadsbidrag*) nyújtani, finanszírozni és működtetni. Éppen ezért a támogatási igényléseket csak akkor bírálják el és hagyják jóvá, ha az adott önkormányzat a jogszabály alapján gyermeknevelési támogatás bevezetése mellett döntött.

A szülők akkor igényelhetnek támogatást, ha az adott településen lakóhellyel rendelkeznek és ők a gyermek jogi értelemben vett eltartói. Erre az ellátásra az a szülő jogosult, aki korábban legalább 250 napon át pénzbeli szülői ellátást vett igénybe.

A támogatás a munkavállalói tevékenységgel összevonható, de más szociális biztonsági ellátásokkal, például munkanélküli-, szülői vagy öregségi ellátásokkal, illetve táppénzzel nem halmozható.

Egyéb ellátások

Születés vagy örökbefogadás esetén pénzbeli szülői ellátás folyósítható. Ennek az ellátásnak köszönhetően a szülő hosszabb otthonában gondozhatja gyermekét.

Ha rövid időszakokra (például beteg gyermek ápolása céljából) kell gyermekgondozási szabadságot kivennie, ideiglenes pénzbeli szülői ellátást vehet igénybe.

A pénzbeli szülői ellátás és a terhesség alatti pénzbeli ellátás leírását lásd az [anyasági és apasági ellátásokkal](#) foglalkozó részben.

Finanszírozott ellátások

Családi támogatások

Gyermek utáni támogatás

Gyermek utáni támogatást a gyermek születésének hónapját követő hónaptól kezdve azon negyedév végéig folyósítanak, amelyben a gyermek betölti a 16. életévét. A gyermek utáni támogatás összege havonta 1 050 SEK (120 EUR).

Meghosszabbított gyermek utáni támogatás

Meghosszabbított gyermek utáni támogatást folyósítanak, ha a 16. életévét betöltött gyermek továbbra is alapfokú vagy ahhoz hasonló iskolában folytat tanulmányokat. A támogatást annak a hónapnak a végéig folyósítják, amelyben a gyermek elvégzi az iskolát.

Nagycsaládi pótlék

A nagycsaládi pótléket automatikusan folyósítják a két- vagy többgyermekes családok részére. E pótlék megítélésénél bizonyos feltételek mellett a 16 évesnél idősebb, meghosszabbított gyermek utáni támogatásra jogosító tanulmányokat folytató vagy tanulmányi támogatásban részesülő gyermekeket is figyelembe lehet venni. A nagycsaládi pótlék legfeljebb azon év második negyedévének a végéig folyósítható, amelyben a diák betölti 20. életévét.

A támogatás összege a gyermek családon belüli helyzetétől függ.

- a második gyermek után: 150 SEK (17 EUR);
- a harmadik gyermek után: 454 SEK (52 EUR);
- a negyedik gyermek után: 1 010 SEK (116 EUR);
- az ötödik és minden azt követő gyermek után: 1 250 SEK (143 EUR).

Lakhatási támogatás

A kizárólag a gyermekek száma alapján számított támogatás neve „szüleikkel élő gyermekek után járó különleges támogatás”. E havonta folyósított támogatás összege legfeljebb 1300 SEK (149 EUR) az egygyermekes, 1750 SEK (201 EUR) a kétgyermekes, illetve 2350 SEK (270 EUR) a három- vagy többgyermekes családok esetében. A részben a szüleikkel élő gyermekek száma alapján kiszámított lakhatási támogatás havonta folyósított támogatás, amelynek legmagasabb összege 300 SEK (34 EUR) az egygyermekes, 375 SEK (43 EUR) a kétgyermekes, illetve 450 SEK (52 EUR) a három- vagy többgyermekes családok esetében.

Tanulmányi támogatás

A középiskolában nappali tagozaton tanulmányokat folytató, 16–20 éves gyermekek után havi 1050 SEK (120 EUR) összegű tanulmányi támogatás folyósítható. Ha a gyermek vagy családja jövedelme nem ér el egy bizonyos szintet, pótlék ítéltető meg.

Gyermeknevelési támogatás

Gyermeknevelési támogatás egy évesnél idősebb de három évesnél fiatalabb gyermekek után nyújtható. A támogatás adómentes. Örökbefogadott gyermekek esetén a támogatás a gyermek ötödik életévének betöltéséig, legfeljebb két évre folyósítható.

A gyermeknevelési támogatás összegének felső határa gyermekenként és havonta 3 000 SEK (344 EUR).

A települési önkormányzatok csökkenthetik a támogatást, amennyiben a gyermek államilag finanszírozott iskolai előkészítő intézménybe jár. Ebben az esetben a támogatás összege a gyermek által az ilyen intézményben töltött idő hosszától függ.

A családi ellátások igénybevétele

Igénylését néhány kivételtől eltekintve a Svéd Társadalombiztosítási Pénztárhoz kell benyújtania. A tanulmányok támogatási rendszeréért felelős Svéd hatóság a Központi Tanulmánytámogatási Bizottság (*Centrala studiestödsnämnden, CSN*). A gyermeknevelési támogatások igazgatásáért az önkormányzatok felelnek.

X. fejezet: Munkanélküliség

Mikor jogosult munkanélküli-ellátásokra?

A vonatkozó munkanélküli-biztosítási rendszer két részből áll:

- a jövedelemkiesés pótlására szolgáló önkéntes biztosítás (*inkomstbortfallsförsäkring*), amely a foglalkoztatottak részére a munkáltatói járulékokból és a tagsági díjakból fedezett jövedelemalapú ellátást nyújt;
- a munkáltatói járulékokból finanszírozott alapbiztosítás (*grundförsäkring*), amely az önkéntes biztosítással nem rendelkezők számára biztosít átalányösszegű ellátást.

Ha elveszíti állását, bizonyos feltételek mellett munkanélküli-ellátásra jogosult, amelyet jövedelemalapú munkanélküli-ellátás vagy alapösszeg formájában folyósítanak. A jövedelemalapú munkanélküli-ellátásra való jogosultsághoz a következő feltételeknek kell megfelelnie:

- tizenkét hónapja valamely munkanélküli-biztosítópénztár tagja (tagsági feltétel); vagy
- a közvetlenül a munkanélküliséget megelőző tizenkét hónapos referencia-időszakban legalább hathavi, naptári hónaponként legalább 80 óras munkaviszonnyal kell rendelkeznie, vagy egy egybefüggő hat naptári hónapból álló időszak során legalább 480 órai kereső tevékenységet kellett folytatnia, e hónapok mindegyike során legalább 50 órai munkavégzéssel (foglalkoztatási feltétel).

Ha nem tesz eleget a foglalkoztatási feltételnek, a fenti tevékenységi feltételnek azonban igen, a huszadik születésnapjától kezdődően jogosult az alapösszegre.

A jövedelemalapú ellátás vagy az alapösszeg folyósításának alapfeltételei:

- munkanélküliség¹;
- alkalmas a munkavégzésre;
- módjában áll munkát elfogadni;
- a Foglalkoztatási Hivatalnál munkakeresőként nyilvántartásba vették;
- szándékában áll egy megfelelő munkát elfogadni;
- a Foglalkoztatási Hivatallal egyeztetve közreműködik egyéni cselekvési terve kidolgozásában;
- tevékenyen keres megfelelő munkát.

Finanszírozott ellátások

2002. július 1. óta a biztosítás alapösszegét napi 320 SEK (37 EUR) összegben állapítják meg, amelyet a részmunkaidőben dolgozó személyek esetében arányosan csökkentenek. A jövedelemalapú járadékot az első 200 napban a munkanélküliség előtt szerzett jövedelem 80%-ának, azt követően e jövedelem 70%-ának megfelelő

¹ Ha Ön nem gyakorol kereső tevékenységet vagy saját hasznát szolgáló tevékenységet, általában munkanélkülinek minősül. Az önálló vállalkozóknak meg kell szüntetniük – illetve bizonyos korlátok között ideiglenesen fel kell függeszteniük – tevékenységüket ahhoz, hogy munkanélkülinek minősüljenek. Ha Ön hetente néhány napi vagy órai kereső tevékenységet folytat és más munkát keres, a hét többi része tekintetében munkanélkülinek minősülhet, és részesülhet egy bizonyos járadékban.

összegben folyósítják. A járadék legmagasabb összege 680 SEK (78 EUR). A nyugdíjat, a táppénzt stb. levonják a járadékból. A járadékot heti öt napra folyósítják.

A járadékot legfeljebb 300 napig folyósítják (járadékfolyósítási időszak). A 18 évesnél fiatalabb gyermekket nevelő igénylők a 300 nap elteltével további 150 napi ellátásra jogosultak.

A biztosított hibájából bekövetkező munkanélküliség

A biztosított egy bizonyos időre elveszíti a járadékra való jogosultságát, ha:

- érdemi indok nélkül mond fel, vagy
- nem megfelelő magaviselet miatt bocsátják el.

A biztosítottnak folyósított napi támogatást egy bizonyos időre csökkentik, ha:

- érdemi indok nélkül nem fogad el egy megfelelő munkát, vagy
- noha kifejezetten nem utasít el egy megfelelő munkát, nyilvánvalónak tűnik, hogy az ajánlott munkával viselkedése miatt nem lehetett megbízni.

A munkanélküli-ellátás folyósítása

A munkanélküli-ellátást az a pénztár folyósítja, amelynek az érintett tagja. A munkanélküli-pénztárhoz nem tartozó személyek számára az ALFA pénztár folyósítja az alapösszeget (és a jövedelemalapú ellátást, amennyiben ennek a pénztárnak tagjai).

A munkanélküli-ellátások igénybevétele

Ha Ön munkanélküli, a lehető legrövidebb időn belül munkakeresőként be kell jelentkeznie a Foglalkoztatási Hivatalban. Itt ismertetik Önnel a munkanélküli-ellátás folyósítása érdekében elvégzendő formáságokat. A Hivataltól megkapja a szükséges nyomtatványokat is, nevezetesen a munkanélküliség-bejelentő nyomtatványt és a munkáltatói igazolást. A Hivatalhoz történő bejelentkezésén keresztül munkanélküli-biztosítópénztára értesül arról, hogy Ön munka nélkül maradt; ekkor megküldi Önnek a kiegészítő információkat és egy pénztári kártyát. A munkanélküli-ellátás megállapításáról a munkanélküli-biztosítópénztár határoz. Ha Ön nem elégedett a pénztár határozatával, kérheti annak felülvizsgálatát. Ezt követően a pénztár határozata ellen fellebbezést nyújthat be.

A munkanélküli-ellátásban részesülő személyeknek be kell jelenteniük a Foglalkoztatási Hivatalnál, ha munkát találnak, vagy ha munkanélküliségük időszaka alatt felhagynak a munkakereséssel.

XI. fejezet: Minimumjövedelem

Mikor jogosult a minimumjövedelemhez kapcsolódó ellátásokra?

Szociális segély

A szociális segély egyfajta végső mentőövként vehető igénybe. Akkor folyósítják, ha egy személy (vagy család) ideiglenesen (rövidebb vagy hosszabb ideig) nem rendelkezik a megélhetési költségek fedezéséhez szükséges anyagi forrásokkal. Szociális segélyre mindenki jogosult lehet, akire vonatkozóan megállapítják a rászorultságot.

Elvben egyedi jogosultságról van szó. Az értékeléskor a háztartás (kisgyermeket nevelő házaspárok vagy együtt élő párok) egészének helyzetét veszik figyelembe. A család segélyben részesül, amennyiben a szülőket gyermekeik tekintetében eltartási kötelezettség terheli. Más életkori feltétel nincs.

Az állampolgárság nem előírás; a jogszerűen az országban tartózkodó valamennyi személy jogosult a támogatásra. Az állandó lakóhely nem követelmény.

Időskorúak pénzügyi támogatása és kiegészítő lakhatási támogatás nyugdíjban részesülő személyek számára

Ezek az ellátások anyagi helyzetétől függően nyújthatók, és céljuk az elégtelen anyagi forrásokkal rendelkező nyugdíjasok jövedelmének kiegészítése.

Finanszírozott ellátások

Szociális segély

A szociális segély összege az érintett szükségleteitől és a család összetételétől függ.

A különböző kiadásokat (élelmiszer, ruházat és lábbeli, játék és szabadidős tevékenység, egyszer használatos termékek, egészségügyi és higiéniai cikkek, napilapok, telefonköltségek és TV-díj) fedező havi legmagasabb összege (az egyéb ellátásokat, például családi ellátásokat nem számítva) egyedülálló személy esetében 2920 SEK (335 EUR), illetve párok esetében 5270 SEK (605 EUR). Ha a családban gyermek van, kiegészítő összeg jár.

Ezenfelül a háztartás méretétől függően a gyakori háztartási kiadásokra különleges pótlékot folyósítanak.

A fenti összegeken túl a lakhatás, a villamosenergia-ellátás, a lakóhely és a munkahely közötti utazás, a lakásbiztosítás, valamint a szakszervezeti és a munkanélküli-biztosítási pénztári tagság ésszerű költségeihez is nyújtható támogatás.

A szociális segély kedvezményezettjei számára rendszerint megtérítik az egészségügyi, fogászati és szemészeti ellátások költségét.

Időskorúak pénzügyi támogatása

Ezen ellátás címzettjei azon 65 évnél idősebb, Svédországban lakó személyek, akik olyan rövid ideje laknak vagy dolgoznak Svédországban, hogy nem jogosultak a szükségleteik kielégítéséhez elegendő nyugdíjra. Az időskorúak pénzügyi támogatásának megítélése jövedelemellenőrzéstől függ. A segély összegéből alapvetően minden más jövedelmet le kell vonni. A meghatározott „elfogadható életszínvonal” a lakhatási költségek kifizetése után egyedülálló személy esetén az árhoz indexelt alapösszeg 1,3546-szorosának, házasságban élő személy esetén pedig ezen összeg 1,1446-szorosának felel meg. Az „ésszerű lakhatási költség” egyedülálló személy esetén legfeljebb havi 4967 SEK (570 EUR), házasságban élő személy esetén pedig 4197 SEK (482 EUR) összeget érhet el. Ezen ellátás, valamint a lakhatási ellátás megítélése jövedelemellenőrzéstől függ. A segély összegéből alapvetően minden más jövedelmet le kell vonni.

Kiegészítő lakhatási támogatás nyugdíjban részesülő személyek számára

A kiegészítő lakhatási támogatás a lakhatási költségek 93%-ának felel meg, házasságban élő személy esetén legfeljebb 5000 SEK (574 EUR), egyedülálló személy esetén pedig 2500 SEK (287 EUR) összegig.

A nyugdíjasok különleges kiegészítő lakhatási támogatásban részesülhetnek – házasságban élők esetén 6200 SEK (711 EUR), egyedülállók esetén pedig 3100 SEK (356 EUR) erejéig –, amennyiben időskorúak pénzügyi támogatásában részesülnek és lakhatási költségeik kivételesen magasak.

Mindkét ellátás jövedelemellenőrzéshez kötött.

A minimumjövedelemhez kapcsolódó ellátások igénybevétele

A szociális segély iránti igénylést az önkormányzat szociális jóléti tisztviselőjéhez kell benyújtani, aki elbírálja a kérelmet, és lebonyolítja a szociális helyzet vizsgálatát. Az értékelés az érintett személy vagyonának és jövedelmének pénzügyi vizsgálatán alapul. A szociális jóléti tisztviselő továbbá azt is felméri, hogyan gondoskodhatna az érintett saját megélhetéséről. A határozatot „ésszerű időn” belül kell meghozni.

XII. fejezet: Tartós ápolás-gondozás

Mikor jogosult tartós ápolás-gondozásra?

A saját magukat ellátni képtelen vagy szükségleteik kielégítésére más módot nem találó személyek a szociális jóléti bizottság által nyújtott támogatásra jogosultak. A nemzeti jogszabályok gondoskodnak arról, hogy az érintett számára biztosított legyen az elfogadható életszínvonal. Ennek gyakorlati megvalósítása a helyi feltételek különbségeiből fakadóan eltérhet.

A tartós ápolás-gondozást valamennyi svédországi lakos igénybe veheti, és ahhoz nem írnak elő az anyagi helyzettel, az életkorral és a biztosítási idővel kapcsolatos követelményeket.

Egyes tartós ápolás-gondozási ellátásokról a [rokkantsági ellátásokról](#) szóló részben már szó esett. Ezek a segítségnyújtási támogatás, a személyes támogatás és a fogyatékosági járadék.

Finanszírozott ellátások

Amennyiben az érintettnek az elfogadható életszínvonal fenntartásához bármilyen segítségre van szüksége, erre a támogatásra a gondozásra szorultság mértékétől függetlenül jogosult.

A tartós ápolás-gondozási ellátások nem alkotnak önálló rendszert. Amennyiben az érintettnek kórházi ellátást nem igénylő orvosi ellátásra van szüksége, a jogszabályok értelmében ezt az ellátást saját otthonában kell a részére biztosítani. Az otthoni segítségnyújtásra szintén az érintett otthonában kerül sor. Különleges lakhatási ellátás vagy házi szakápolás elsősorban azoknak jár, akik állandó és folyamatos felügyeletet igényelnek, mint például az Alzheimer-kórban szenvedők, a súlyos betegséggel küzdők vagy a súlyosan szorongó, magányos személyek. Az önkormányzat köteles biztosítani az ilyen segítségre szorulókat saját otthonukban történő ellátását. A házastársak vagy a gyermekek jogilag nem kötelezhetőek idős hozzátartozóik ellátására.

A kedvezményezettnek minimális díjakat kell fizetnie, mivel a költségviselést országos szinten maximalizálták. Az idősgondozási díj felső értéke havi 1760 SEK (202 EUR) volt. Az orvosi ellátásért legfeljebb évi 1100 svéd koronát (126 EUR), a gyógyszerekért pedig évi 2200 svéd koronát (252 EUR) kell fizetni. Az érintettek jogosultak a lakbérköltségre méltányos összeget, valamint a napi megélhetési költségekre legalább havi 4967 svéd koronát (570 EUR) megtartani. Az önkormányzat csak ezen összegeken felül számíthat fel díjat idősgondozás címén.

Tartós ápolás-gondozás igénybevétele

Az igényléseket a helyi önkormányzathoz kell benyújtani. Itt történik a kérelmek elbírálása, valamint az ellátások finanszírozása és nyújtása is az önkormányzat feladata. Az ellátások biztosítására vonatkozó kötelezettségének többféleképpen is eleget tehet. Az ellátást nyújthatják az önkormányzat által foglalkoztatott személyek, több önkormányzat közös szervezete vagy több szerződéses magánszolgáltató, köztük nem kormányzati szervezetek is. E lehetőségek közül az érintett szabadon választhat.

Mivel az idősök gondozása törvényben előírt kötelesség, az ellátások nyújtásának biztosítása is az önkormányzatok felelőssége.

Melléklet: Az intézmények kapcsolattartási adatai és hasznos honlapok

A Svédországban érvényes jogosultsági feltételekről és egyedi szociális biztonsági ellátásokról részletesebb tájékoztatás kérhető a szociális védelmi rendszer irányításáért felelős alábbi szervezetektől.

Ha olyan szociális biztonsággal kapcsolatos kérdése van, amely egynél több uniós országot érint, a kapcsolattartó intézményt megkeresheti az Európai Bizottság által fenntartott és a következő címen elérhető intézményi címtárban: http://ec.europa.eu/employment_social/social-security-directory/welcome.seam?langId=hu.

Ha meg szeretné tudni, milyen következményekkel jár az ellátásokra nézve, ha két vagy több tagállamban is biztosított, keresse fel a következő szervezeteket:

A munkanélküli-biztosításon kívüli társadalombiztosítás

A társadalombiztosításról a Svéd Társadalombiztosítási Pénztár (Försäkringskassan) szolgálat bővebb felvilágosítással.

Försäkringskassan (Svéd Társadalombiztosítási Pénztár)

SE-103 51 Stockholm
Tel.: +46 771 524 524
Fax: +46 8 411 27 89
<http://www.forsakringskassan.se>

Az öregségi és a túlélő hozzátartozói nyugdíjakkal kapcsolatos kérdéseivel az alábbi intézményhez fordulhat:

Pensionsmyndigheten (Svéd Nyugdíjbiztosítási Pénztár)

Box 38190
SE-100 64 Stockholm
Tel.: +46 771 776 776
<http://www.pensionsmyndigheten.se>

Munkanélküli-biztosítás

A munkanélküli-biztosítással kapcsolatos kérdéseivel forduljon a Munkanélküli-biztosító Pénztárhoz, a Svéd Foglalkoztatási Közzolgálathoz vagy a svéd Munkanélküli-biztosítási Felügyelethez (*Inspektionen for arbetslöshetsförsakringen, IAF*).

Az IAF feladata annak biztosítása, hogy a munkanélküli-biztosítópénztárak megfelelően alkalmazzák az ellátások folyósításával kapcsolatos szabályokat, ügyelve az igénylők dossziéinak teljes jogbiztonság melletti kezelésére, valamint annak ellenőrzése, hogy a Foglalkoztatási Hivatal megfelelően hajtja végre feladatát, oly módon, hogy a hasonló helyzetben lévő munkakeresők az ország egész területén hasonló bánásmódban részesüljenek.

**Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, IAF
(Svéd Munkanélküli-biztosítási Felügyelet)**

Box 210
SE-641 22 Katrineholm
Tel.: +46 150 48 70 00
Fax: +46 150 48 70 02
<http://www.iaf.se>

Tanulmányi támogatás

A 16–20 éves diákok javára folyósított tanulmányi támogatással kapcsolatos kérdéseivel forduljon a Svéd Tanulmánytámogatási Bizottsághoz

A tanulmányok támogatási rendszeréért felelős központi hatóság a Svéd Tanulmánytámogatási Bizottság:

**Centrala studiestödsnämnden
(Svéd Tanulmánytámogatási Bizottság)**

SE-85182 Sundsvall
Tel.: +771 276 000
Fax: +46 60 18 61 93
<http://www.csn.se>

Szociális és egészségügyi ellátások

A Nemzeti Egészségügyi és Jóléti Bizottság (*Socialstyrelsen*) az Egészség- és Szociálisügyi Minisztériumhoz tartozó kormányhivatal, amely számos tevékenységet és feladatot lát el a szociális ellátás, az egészségügyi és orvosi ellátások, a környezeti egészség, a fertőző betegségek terjedésének megelőzése és a járványvédelem területén.

**Socialstyrelsen
(Nemzeti Egészségügyi és Jóléti Bizottság)**

SE-106 30 Stockholm
Tel.: +46 75 247 30 00
Fax: +46 75 247 32 52
<http://www.socialstyrelsen.se>